

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לד.

עין משפט
נר מצוה

ב א מיי פ"ג מהלכות
שמיטה ויובל הלה ה
קמט לאוין רסו:
ב א מיי פ"ג מהלכות
לולב הלכה כ סמט
שם זכ"י טור א"ח סימן
מקדש:
ג א מיי פ"ג מהלכות
תמדין ומפוסין הל'
ו סמט עשין רה:
ג א מיי פ"ג מהל'
לולב הל' ג ד סמט
עשין מד טושע"ט א"ח סי'
מקדש סעיף א:
ו [מיי פ"ג מהל' שמיטה
הל' יב ופ"כ מהל' מכירה
הל' טו טושע"ט י"ד סי' ממ
סעי' ח טושע"ט ח"מ סי'
רעד סעי' יג:]

ואחת למקדש. תימה דכיון דלית ליה הלכתא אימא אף בגבולין דמידי מקדש כמיב צבא:

ורבנן למקדש מנא אהו. הכי נמי מזי למיזעי לאבא שאלו של הא דדרשי רבנן לקמן ערביי נחל שמים אלא סבר ליה כרבי עקיבא דלמנ דסם אחד וערבה אחת ואין הלכה כר"ע דממוכה לקמן ולפי זה צריך ליזהר שלא ליטול ערבה ללולב אלא"כ גדילה על הנחל דשמי דרשות לא דרשין מערבי כדדרשין לקמן וכדדרשין הכא וכל הני תנאי דהכא ודלקמן מתניא גבי הדדי צמות כהני משמע דמר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי:

קנה שדה בו. כיון דפירש סימני ערבה הו' קני גזול ללולב הכי אף שאין בו ג' סימנים אלו כגון חילפא גילא לפיכך קמני סימני לפניה לנימיר דוקא הני:

בית הבסות. סוף הכנס שקורין פנלא והוא עשוי ככובע וכנס ותניא מחט שנמלכת צבועי בית הכסות מלך אחד ו' ולא ניקב נקב מפולש כשרה שיעור סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש טרפה וצלותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הוצילא כך פי' בקונט' ואם תמלך לומר דאין סבדא שיהא טרפה הואיל ולא ניקב אלא חצי העור מלין לנימיר דולו ניקב וחיישין שמא הצבאי כי היכי דחייש צריש אלו טרפות (חולין דף מ"ג):

גבי יס' לו קון צוטט למאן דחייש לספק דרוסה והא דמנא הסם הסם וצית הכסות שניקבו לתוך דמשמע דצעינן נקב מפולש לאו דוקא לחוך מפולש אלא כלומר כלפי חוץ לפסקי נקבו זה לתוך זה והא דקא אמרו קנה צבועי בית הכסות מלך אחד כשרה צריך לפרש אותו ד' מצפנים כלפי הרעי דאי ד' חיוין שלפני חלל הגוף אפי' לא ניקב כלל אלא שנמלכת מחט בחלל הגוף טרפה דלמרינן נקובי נקב ואתאי ואין נראה לר"י לומר שמתא טרפה בלא נקב אלא חצי העצו של המסס נמי מלך אחד כשרה והא דנקט עובי בית הכסות צבותא קמ"ל אע"פ שניקב עור אחד שלם אפי' כשרה עד שניקבו שניהם ואידי דנקט מלך אחד כשרה נקט נמי משני דדין טריפה חף על פי דמילתא דפשיטא הא המסס ומדוכן שס צשומן ומגין שלא ילך הרעי מידי דהוא החלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתני שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלך אחד כשרה היינו צבועינא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל וניקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות אלא מה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא חלולת דהוא המסס אלא אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי צד שנה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אצל שאר ערבה פיה חלק. כפוף: הוצרסא. פשוטה ואינה של איל: פפורסא פפורא. האחת גדולה והאחת קטנה ושם היו רגילין לקרות לגדולה חלק קטנה ולגדולה: אף אני אומר. אף אני יש צדי עוד אחד שנתחלף שמה: הוצלילא. צנפיי"ל: בית הכסות. סוף הכנס שקורין פנלא והוא עשוי ככובע וכנס ודופנו סביב (שפה) לו עצה כשתי דפנות ותניא (חולין דף ג'): מחט שנמלכת צבועי בית הכסות מלך אחד תחובה צבועי ולא ניקב נקב מפולש כשר שהעובי סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש עריפה וצלותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הוצלילא: לגיטי

אבא שאול אומר. ערביי שתיים אחת ללולב ואחת למקדש ורבנן למקדש מנא אהו. הכי נמי מזי למיזעי לאבא שאלו של הא דדרשי רבנן לקמן ערביי נחל שמים אלא סבר ליה כרבי עקיבא דלמנ דסם אחד וערבה אחת ואין הלכה כר"ע דממוכה לקמן ולפי זה צריך ליזהר שלא ליטול ערבה ללולב אלא"כ גדילה על הנחל דשמי דרשות לא דרשין מערבי כדדרשין לקמן וכדדרשין הכא וכל הני תנאי דהכא ודלקמן מתניא גבי הדדי צמות כהני משמע דמר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי:

קנה שדה בו. כיון דפירש סימני ערבה הו' קני גזול ללולב הכי אף שאין בו ג' סימנים אלו כגון חילפא גילא לפיכך קמני סימני לפניה לנימיר דוקא הני:

בית הבסות. סוף הכנס שקורין פנלא והוא עשוי ככובע וכנס ותניא מחט שנמלכת צבועי בית הכסות מלך אחד ו' ולא ניקב נקב מפולש כשרה שיעור סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש טרפה וצלותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הוצילא כך פי' בקונט' ואם תמלך לומר דאין סבדא שיהא טרפה הואיל ולא ניקב אלא חצי העור מלין לנימיר דולו ניקב וחיישין שמא הצבאי כי היכי דחייש צריש אלו טרפות (חולין דף מ"ג):

גבי יס' לו קון צוטט למאן דחייש לספק דרוסה והא דמנא הסם הסם וצית הכסות שניקבו לתוך דמשמע דצעינן נקב מפולש לאו דוקא לחוך מפולש אלא כלומר כלפי חוץ לפסקי נקבו זה לתוך זה והא דקא אמרו קנה צבועי בית הכסות מלך אחד כשרה צריך לפרש אותו ד' מצפנים כלפי הרעי דאי ד' חיוין שלפני חלל הגוף אפי' לא ניקב כלל אלא שנמלכת מחט בחלל הגוף טרפה דלמרינן נקובי נקב ואתאי ואין נראה לר"י לומר שמתא טרפה בלא נקב אלא חצי העצו של המסס נמי מלך אחד כשרה והא דנקט עובי בית הכסות צבותא קמ"ל אע"פ שניקב עור אחד שלם אפי' כשרה עד שניקבו שניהם ואידי דנקט מלך אחד כשרה נקט נמי משני דדין טריפה חף על פי דמילתא דפשיטא הא המסס ומדוכן שס צשומן ומגין שלא ילך הרעי מידי דהוא החלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתני שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלך אחד כשרה היינו צבועינא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל וניקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות אלא מה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא חלולת דהוא המסס אלא אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי צד שנה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אצל שאר ערבה פיה חלק. כפוף: הוצרסא. פשוטה ואינה של איל: פפורסא פפורא. האחת גדולה והאחת קטנה ושם היו רגילין לקרות לגדולה חלק קטנה ולגדולה: אף אני אומר. אף אני יש צדי עוד אחד שנתחלף שמה: הוצלילא. צנפיי"ל: בית הכסות. סוף הכנס שקורין פנלא והוא עשוי ככובע וכנס ודופנו סביב (שפה) לו עצה כשתי דפנות ותניא (חולין דף ג'): מחט שנמלכת צבועי בית הכסות מלך אחד תחובה צבועי ולא ניקב נקב מפולש כשר שהעובי סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש עריפה וצלותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הוצלילא: לגיטי

א [למקן מד. מוספתא פ"ג ה"ב:] ב לקמן מד. מעניג ג. מ"ק ג: ע"ש זבוחא קי: א [מוספתא פ"ג ה"ב:] ד [לעיל ג.] ה שבת לו. ע"ש. ו) כמכות ע: חולין מה: נ: ו) נס ע"ש. ח) ר"מ מ"י. ט) כסי' תחוב צבועי ולא י"י.

תורה אור השלם

ו. וקח מרע הארץ ויתנהו בשדה ירע קח על מים רבים צפצפה שמו. יחזקאל ז ה

גליון הש"ס

נמראה ערבי שתיים אחת ללולב. ע"י לקמן דף מג ע"ב תוס' ד"ה והביאו הרף מה ע"ב תוס' ד"ה א' ללולב:

מוסף רש"י

לשופר של ראש השנה. אין תוקעין אלא בצלותו ששם הארץ קורין תלוצות, והוא שופר, או אם בא עם הארץ לשלול כהה יתקע, ואמרו לו בתלוצות (שבת מ"ד). מתורא. ממשלה היה קורין לגדול פתוחה ולקטנה פתוחה ועכשיו שאתנו (שם). אף אני שמואל להסיק דלרב סבדא לומר שגם זה נשתנה (שם). בי כסי הרבליאל. ומתלה היו קורין להמסס הוצילא ולציה הכסות צ כסי, ועכשיו נשמתו. המסס הוא הפתוך לבית הכסות עשוי סגלגל כמין דבור ונחכו קליפות קליפות הרבה סגלגל של ריחים מוקדן צנפיי"ל ודופנו דק ואמר, בית הכסות, סוף הכנס שקורין פנלא"ל יוס עובי שקורין דובלון ומוט עשוי כמין כות. עובי בית הכסות, דופן כפולה ודוקין הפסילים זה כזה בשומן (שם). למחט הנמצא בעובי בית הכסות. מקום יש בראש הכנס מן המסס קרוי בית הכסות, שהוא עין כוס ויש על סביב שפתו עובי שני כפלים כפולים ודוקין ונלע"ג רודובלין, ומלא מחט תחובה בצלותו עובי ומחך עובי אפשר לה שלא נקנתה טלה (כתובות ע: וכו"י חולין ס"ט).

לעוי רש"י
שיג"א (שיר"א). משור.
צינפיי"ל. הקיבה
השלישית של מעלי הגדרה.
פנצ"א. בטן
(כאן בתורה מיוחדת של הקיבה הראשונה של מעלי הגדרה.)

רבינו הגנאל

אבא שאול אומר ערבי שתיים, אחת ללולב ואחת למקדש, ולרבנן הלכתא גמירי לה, עשר נטיעות ערבה וניטוח המים, הלכה למשה סביב. תניא אידך ערבי (נחל). פרט לצפצפה שגדילה בין ההרים. ת"ר איוו היא צפצפה, קנה שלה לבן ועלה שלה עגול ופיה דומה למגל וזו היא צפצפה. ואם היא מין ערבה שקורין אותה חילפא גילה, דומה למגל פסול. דומה למסר פסול. ואסיקא חילפא גילא] היא ערבה, שתיהן מין ערבות הן. מיהו חילפא היא הדס רע. כדגרסינן בגמרא הדין אסא קאי בחילפא, אסא שמה ואסא קרו לה. ככלל שהחילפא הדס רע הוא. [וכן שופר [הוא] חצוצרות ופתורא היא פתורא. אמר אבי אף אני אומר, כי הובליאל היא כי כסי וכי כסי היא כי הובליאל, למאי נפקא מינה, למחט שנמצאת מעובי בית הכסות. בין אם יאמר לך כי הובליאל נמצא, בין אם בבי כסי, בעובי בית הכסות הוא. וכן שטר שכתוב בו בורסקי, היא בבל.

א) נראה דמסר דמרי רבתי וז"ל איך חסדה תלך מלי אשתנו שמייהו חילפא היא ערפתא וכן שופר תלוצות וכו'.